

T.C.
LOKMAN HEKİM ÜNİVERSİTESİ
AÇIK ERİŞİM/AÇIK BİLİM POLİTİKASI

(Lokman Hekim Üniversitesi Senatosu'nun 11 Şubat 2020 tarihli toplantısında kabul edilmiştir.)

Politika Başlığı:

Açık Erişim/Açık Bilim Politikası, Lokman Hekim Üniversitesi (LHÜ) bünyesinde üretilen;

- makale,
- kitap/kitap içi bölüm,
- tez,
- rapor,
- bildiri,
- afiş,
- poster,
- proje çıktıları,
- patent ve bunun gibi basılı ve elektronik dokümanların bir araya getirilerek akademik çalışmalar için açık erişim sisteminde yönetimi arşivlenmesi derlenmesi ve dijital olarak korunması ve internet ortamında bir engelleme takılmadan açık erişime sunulmasıdır.

Amaç

Açık Erişim / Açık Bilim politikalarında, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 42/c maddesi ile yayınların derlenmesi, 42/d maddesi ile yayınların arşivlenmesi ve 4/c ve 12/c maddeleri ile Yükseköğretim Kurulu'nun ortaya koyduğu Üniversiteler için Model Açık Bilim Politikasına ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na uygunluğu esas alınır.

Bu politikanın amacı, Üniversite bünyesinde yürütülen her türlü akademik faaliyetin bilimsel, toplumsal ve ekonomik ilişkisini ortaya koyarak üniversitenin uluslararası görünürlüğünü arttırarak yapılacak olan yeni çalışmalarda kamu ve özel sektörden daha fazla proje desteği sağlanmasına olanak sağlamaktır. Lokman Hekim Üniversitesi aynı zamanda, bilimin ve teknolojinin ilerlemesine katkı sağlamayı, açık, tekrarlanabilir ve güvenilir araştırma çıktıları ile uygulamalarını benimseyerek; toplum ve tüm dış paydaşların yararına bilginin geniş yayılımını amaçlar. Bu sebeple Lokman Hekim Üniversitesi adresli tüm araştırmaların halka ve dünyadaki tüm araştırmacılara ücretsiz olarak sunulması gerektiğine inanmaktadır.

Kapsam

Bu politika tümüyle ya da kısmen Lokman Hekim Üniversitesi adresli basılı ya da elektronik, yayınlanmış ya da yayımlanmamış, üniversite mensupları tarafından gerçekleştirilen tüm akademik çalışmaları kapsar. Ayrıca Lokman Hekim Üniversitesi mensuplarının üniversite dışında gerçekleştirdikleri çalışmalar da istekleri dahilinde Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde saklanır ve erişime sunulur.

Açık Erişim Sistemi sayesinde, Lokman Hekim Üniversitesi mensuplarına ait yayınlanmış bilimsel makale, yayımlanma aşamasında olan bilimsel makale, bildiri metinleri, proje raporu (TÜBİTAK, vb.), ders materyali, tez, kitap, kitap içi bölüm, afiş, poster, patent, ödüllü çalışmalar, teknik notlar ve bunun gibi yayınlar, Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sistemine kayıt edilir ve bu kaynakların telif haklarına uygun bir şekilde paylaşılması sağlanır. Bu sayede Üniversite performansı artar ve ölçülebilir duruma erişir.

Lokman Hekim Üniversitesi mensubu, akademik çalışmasını başka bir Açık Erişim Sisteminde depolamış ise yeniden depolama zorunluluğu yoktur. Araştırmacı isterse söz konusu çalışmaları Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde de depolayabilir.

Tanımlar

LHÜ Yayınları İçin Standart Adres Formatı:

Name/Surname/Other Name

Lokman Hekim University,

Faculty of

Department of

Sogutozu, 06510, Ankara, Turkey

Açık Eğitim Kaynakları (Open Education Resources): OECD'ye göre “başkaları tarafından eğitim amaçlı olarak serbestçe yeniden kullanmaya ve sürekli iyileştirmeye izin veren açık lisansları kullanan öğretim, öğrenme ve araştırma materyalleri”dir.

Açık Erişim: Bilimsel literatürün internet aracılığıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, dinlenebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir olmasıdır.

• **Altın Yol Açık Erişim:** Akademik dergilerde yayınlanan araştırmacıların çalışmalarının, yayınlanan dergi aracılığıyla ve yayımlandığı andan itibaren açık erişim olmasıdır.

• **Yeşil Yol Açık Erişim:** Araştırmacıların, akademik dergilerde yayımlanan çalışmalarının yayına kabul edilmiş sürümünün birer kopyasının açık erişim sistem yazılımlarında erişilebilir olmasıdır.

Açık Veri: Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce kullanılabilen, tekrar kullanılabilen ve dağıtılabilen veridir.

Akademik Çalışmalar: Lokman Hekim Üniversitesi Mensuplarının araştırmaları, aldıkları fonlar ve yaratıcı faaliyetleri sonucu ortaya çıkan tüm çalışmaları ifade eder.

Akademik Arşivler ve Konu Arşivleri: Kamu kaynaklarıyla desteklenen bilimsel araştırmalardan üretilen yayınları, verileri ve diğer fikri ürünleri (tezler, ders malzemeleri, çalışma raporları, vb.) toplayan, düzenleyen ve uzun dönemli olarak arşivleyen sistemlerdir.

Araştırma: Bilginin iletilmesi hedefi ile her türlü yaratıcı ve sistematik çalışma olarak tanımlanmaktadır.

Araştırma Verisi: Bilimsel yayınlarda sunulan sonuçları doğrulamak için kullanılan veriler (Örn. istatistikler, deney sonuçları, ölçümler, gözlemler, görüşme kayıtları, görüntüler, vb.) veya bir proje sırasında kullanılan ve Veri Yönetim Planı'nda açıklanan diğer verilerdir.

Araştırmacı: Çalışanlar ve doktora öğrencilerinin de dahil olduğu, istihdam düzeylerine bakılmaksızın, her seviyeden Lokman Hekim Üniversitesi araştırma personelinin herhangi bir üyesi olarak tanımlanmaktadır.

Avrupa Açık Bilim Bulutu (European Open Science Cloud – EOSC): Avrupa Komisyonu'nun Nisan 2018'de ayrıntılarını açıkladığı, Avrupa Birliği'ndeki 1,7 milyon araştırmacı ve 70 milyon bilim ve teknoloji uzmanının akademik dergi ve kitaplarda “gömülü” verisinin toplanmasını ve bu verilerin herkesin kullanımına açılmasını hedefleyen bir projedir.

<https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=open-science-cloud>

Creative Commons Lisans: Creative Commons, entellektüel,kültürel ya da sanatsal yaratıcı çalışmaların kullanımını ve paylaşımını mümkün kılan kar amacı gütmeyen bir organizasyondur. Yayının diğer araştırmacılar tarafından her türlü kullanımını engellemek yerine, gerekirse başka çalışmalara temel oluşturmasına izin verildiğini belirten lisanstır.

Depolama: Dijital materyallere gerektiği zaman, sürekli erişimi sağlamak için yapılması gereken eylemlerin tümüdür.

DOI (Digital Object Identifier - Sayısal Nesne Tanımlayıcı): Online ortamda bulunan bir fikri mülkiyeti ya da bu fikri mülkiyetin bir parçasını tanımlayan tanımlayıcılardır. <https://www.doi.org/>

FAIR Presipleri: Araştırma verisi yönetiminde veya Avrupa Açık Bilim Bulutu ile ilgili girişimlerden herhangi birinde yer alan bir kısaltmadır. Verinin Findable (bulunabilir), Accessible (erişilebilir), Interoperable (birlikte çalışabilir), Reusable (yeniden kullanılabilir) olması prensiplerine dayanmaktadır. <https://www.go-fair.org/fair-principles/>

Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sistemi: Lokman Hekim Üniversitesi araştırmacılarının yayınlarına ve araştırma verilerine açık erişim sağlayan, girilen verileri depolayan ve koruyan sistem yazılımıdır.

Lokman Hekim Üniversitesi Mensubu: Lokman Hekim Üniversitesi Akademisyenleri, personeli ve öğrencileri " Lokman Hekim Üniversitesi Mensupları" olarak adlandırılmıştır.

ORCID (Open Researcher and Contributor ID): Bilim insanlarını ve akademik otoriteleri benzersiz olarak tanımlamak için kullanılan alfanümerik koddur. <https://orcid.org/>

ResearcherID: Web of Science atıf indeksi her yazar için ResearcherID numarası sağlamaktadır. Yazarlar bütün yayınlarını ResearcherID ile ilişkilendirerek bunları tek bir noktada toplayan ve yazarların Web of Science içerisinde yer alan yayınlarına ilişkin güncel atıf analizlerine kolaylıkla erişimini sağlayan dijital araştırmacı tanımlama kodudur.

İlkeler

1. Lokman Hekim Üniversitesi, yeni çalışma modellerini ve yeni sosyal ilişkileri mümkün kılan, iş birliğini, bilginin yayılmasını, araştırma çıktılarının erişilebilirliğini, yeniden kullanılabilirliğini etkin kılmak adına, yayınlara açık erişimi teşvik etmek için gerekli altyapıyı inşa eden araçlar ve araştırma süreçlerini özendirerek ve destekleyerek, geliştirmeyi taahhüt eder.
2. Lokman Hekim Üniversitesi, " Yeşil Yol Açık Erişim" ile Lokman Hekim Üniversitesi adresli hakemli makalelerin yayına kabul edilmiş sürümüne ait bir kopyasının Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim / Açık Bilim Sisteminde depolanmasını zorunlu kılar. Depolama materyal yayına kabul edilir edilmez yapılı ve depolama tarihinden itibaren

tüm üst verilerin (bibliyografik künye) tamamıyla açık taranabilir ve makine tarafından okunabilir olması zorunludur.

3. Lokman Hekim Üniversitesi, yasal koşullar çerçevesinde, bünyesinde yapılmış çalışmaları yayıncılarla yapılmış anlaşmaların koşullarını çiğnemeyecek şekilde tekелci olmayan, geri alınamaz ve tüm dünyada geçerli bir lisans anlaşması (Creative Commons, <http://creativecommons.org.tr/hakkında/>) ile Lokman Hekim Üniversitesi Açık Sisteminde depolamaya onay verir. Bu politikanın onayı, Rektör veya görevlendirdiği Açık Erişim/Açık Bilim Politika Oluşturma Komitesinden bir sorumlu tarafından takip edilir. Lokman Hekim Üniversitesi mensubu, entelektüel katkı sağladığı tüm akademik çalışmalarını, muafiyet ve benzeri koşullar nedeniyle sınırlandırılmış veya tamamen engellenmiş olmadığı sürece son sürümlerini Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde kamuya açık olarak ve koruma prensiplerine uygun şekilde depolanacağını kabul eder.
4. Araştırmanın üçüncü taraflarca finanse edildiği durumlarda, erişim hakları, depolama ve saklama ile ilgili taraflarla yapılan herhangi bir anlaşma, bu politikaya göre önceliklidir.
5. Lokman Hekim Üniversitesi, mensupları, mevcut politikanın yürürlüğe girdiği tarihten önceki yayınlarını açık erişime koymaya ve bu yayınları mümkün olan en kısa sürede açık bir şekilde erişilebilir kılmaya teşvik eder.
6. Yayın sahipleri, yayınlarının (bilimsel makale) elektronik ortama aktarılması işlemini yayının telif haklarına uygun olarak kendileri gerçekleştirir. Yayının (makale) hakem denetiminden geçip yayına kabul edilmiş son dijital kopyası mümkün olan en kısa sürede, en geç yayınlanır yayınlanmaz Açık Erişim Sistemine depolanır.
7. Kitapların ISBN alındığı tarihten itibaren üst verileri (bibliyografik künye) yazar tarafından açık erişim sisteminde depolanır. Ancak bu yayın türüne özgü yayıncı kısıtlamalarının uygulanması durumunda yayının piyasaya sürülmesinden hemen sonra en geç yayınlanır yayınlanmaz Açık Erişim Sistemine depolanması zorunludur.
8. Tezler, tezin son halinin kabulüne dair Enstitü Yönetim Kurulu Kararından sonra Açık Erişim Sistemine depolanır. Yazarın tezinden yayın yapmak, patent almak, ulusal güvenlik gibi geçerli nedenleri, ilgili enstitüye sunması sureti ile bir süreliğine tezin tam metni açık erişime açılmayabilir. Tam metnin açılması tarihi YÖK'e verilen tarih ile aynı olmalıdır. Bu süre sosyal ve beşeri bilimlerde 12 ay, fen, tıp ve sağlık bilimlerinde 6 ay olarak belirlenmiştir.

9. Patent alındıktan sonra alındığı tarihten itibaren patent üst verileri (Bibliyografik künye) patent sahibi tarafından Açık Erişim Sisteminde depolanır. Ancak bu yayın türüne özgü açık erişime sunulması konusunda muafiyetler (ambargo) söz konusu olabilir.
10. Lokman Hekim Üniversitesi mensup ve öğrencileri birden fazla kurumdan birden fazla yazarla iş birliği ile hazırladıkları çalışmaları Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'nde depolar.
11. Birden fazla Lokman Hekim Üniversitesi mensup ve öğrencisi tarafından gerçekleştirilmiş çok yazarlı çalışmalarda yayını, sorumlu yazar, DOI numarası ve diğer yazarların isimlerini de ekleyerek Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sistemi'ne aktarır veya aktarılmasını sağlar.
12. Lokman Hekim Üniversitesi adresli yayınların tamamı yazar üniversiteden ayrılmış ise yükleme işlemi, hak sahibinin onayı ile gerçekleştirilir.
13. Lokman Hekim Üniversitesi araştırma ekosistemi “mümkün olduğunca açık, gerektiği kadar kapalı” ilkesine uyar. Yayınlar yasal gizlilik (örn. kişisel veriler, hassas veriler, ulusal güvenlik, sınai mülkiyet haklarına ilişkin tescil süreleri) ve diğer nedenlerle açık değilse bunun belgelerle açıkça ifade edilmesini mümkün kılar.
14. Lokman Hekim Üniversitesi açık erişim sisteminde yer alan yayınlar ve diğer verilerden yararlanırken kaynak gösterilmesi zorunludur.
15. Lokman Hekim Üniversitesi, benzersiz tanımlayıcıların (DOI'ler, ORCID, Researcher ID, Scopus Author ID, Publons gibi) kullanımını teşvik eder.
16. Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphanesi, Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim Sistemi içeriğinin geliştirilmesi ve uzun dönemli korunmasını koordine ederek Lokman Hekim Üniversitesi mensuplarına bu konuda destek olur.
17. Lokman Hekim Üniversitesi, yayın sahibi araştırmacının, performansını ve gelecekteki destek başvurularını değerlendirirken hazırlanmış bu politikaya uygun davranma durumunu dikkate alır.

Açık Erişim/Açık Bilim Politikasının Geçerliliği

Bu politika, Lokman Hekim Üniversitesi Senatosu tarafından her iki yılda bir gözden geçirilir ve güncellenir. Lokman Hekim Üniversitesi Rektörlüğü, bu politikanın uygulanmasından sorumlu olacak ve gerektiğinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde ve politikada yapılabilecek değişiklikler konusunda yürütücü görevini üstlenir.

Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim/Açık Bilim Politikası Yürütme Kurulu

Lokman Hekim Üniversitesi Açık Erişim/Açık Bilim Politikası Yürütme Kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

- Rektör veya görevlendireceği Rektör Yardımcısı
- Fakülte Dekanları veya Temsilcileri
- Enstitü Müdürü
- Lokman Hekim Üniversitesi Bilgi İşlem Koordinatörü
- Lokman Hekim Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Koordinatörü

Komite, gerekli gördüğü hallerde politikayı revize etmekten sorumludur. Öneri ve görüşler, Lokman Hekim Üniversitesi Rektörlüğü'ne sunulur.

Yetki Alanı ve Politikanın Etkisi

Açık Erişim/Açık Bilim Politikası, Lokman Hekim Üniversitesi adresli yayın yapmış olan tüm araştırmacılar için geçerlidir.

Lokman Hekim Üniversitesi yayınları için minimum arşiv süresi kalıcı bir tanımlayıcının atanmasından sonra 10 yıldır. Arşiv süresinin sona ermesinden sonra yasal ve etik nedenlerden dolayı kayıtların silinmesi veya imha edilmesi durumunda bu tür eylemlerin tüm yasal ve etik boyutlarının dikkate alınması gerekmektedir.

Açık Erişim/Açık Bilim Politikası, Lokman Hekim Üniversitesi Senatosu tarafından onaylandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.